

Laidiens: 03.02.2004., Nr. 17

Ministru kabineta noteikumi Nr.21

Rīgā 2004.gada 6.janvārī (prot. Nr.1 36.§)

Valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības un ārvalstu institūciju klasificētās informācijas aizsardzības noteikumi

Izdoti saskaņā ar likuma “Par valsts noslēpumu” 6.panta trešo daļu, 7.panta otro, ceturto un astoto daļu, 11.panta ceturto daļu un 15.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka vienotu valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (turpmāk — NATO), Eiropas Savienības un ārvalstu institūciju klasificētās informācijas aizsardzības režīmu valsts un pašvaldību institūcijās un sevišķās lietvedības kārtību, speciālo apzīmējumu un kodu lietošanas kārtību, kā arī slepenības režīma uzraudzības un dienesta izmeklēšanas kārtību. Valsts noslēpumam izvirzītie nosacījumi attiecināmi uz NATO un Eiropas Savienības klasificēto informāciju.
2. Noteikumu prasības attiecas arī uz komersantiem (komercsabiedrībām), kas, pildot valsts vai pašvaldības pasūtījumu, kļūst par valsts noslēpuma, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas subjektiem. Valsts vai pašvaldības pasūtītājs, piešķirot valsts vai pašvaldību pasūtījumu, kurš saistīts ar valsts noslēpumu, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, līgumā par pasūtījuma izpildi paredz, ka izpildītājs ir atbildīgs par šo noteikumu ievērošanu.
3. Ministru kabinets nosaka īpašu kārtību, kādā Ministru kabinetā iesniedzams un izskatāms politikas plānošanas dokumenta projekts, tiesību akta projekts vai informatīvais ziņojums, kas saskaņā ar likumu “Par valsts noslēpumu” ir valsts noslēpuma objekts.

II. Speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam un sertifikātu uzskaitē, izsniegšana, anulēšana un kategoriju nomaiņa

4. Speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam (turpmāk — speciālā atļauja) (1.pielikums) apliecina to personu tiesības pieejai valsts noslēpumam, kuras ieņem attiecīgus amatus (turpmāk — persona). Speciālo atļauju personām pirms darba uzsākšanas ar valsts noslēpuma objektiem izsniedz valsts drošības iestādes.
5. Personai ir tiesības iepazīties ar NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, ja personas amats ir iekļauts to amatu sarakstā, kurus pildot saistībā ar veicamā darba raksturu ir nepieciešama pieeja NATO vai Eiropas Savienības klasificētajai informācijai, un ja persona ir saņēmusi sertifikātu darbam ar NATO un/vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju (turpmāk — sertifikāts). Amatu sarakstu, kurus pildot saistībā ar veicamā darba raksturu ir nepieciešama pieeja NATO vai Eiropas Savienības klasificētajai informācijai (izņemot pieeju informācijai, kuru Latvijai nodevusi ārvalsts, starptautiskā organizācija vai tās institūcija un kura klasificēta kā *RESTRICTED*), apstiprina institūcijas vadītājs. Amatu sarakstu saskaņo ar Satversmes aizsardzības biroja apakšstruktūru — Nacionālās drošības iestādi.

6. Nacionālās drošības iestāde veic personu pārbaudi attiecībā uz pieejas tiesībām NATO vai Eiropas Savienības klasificētajai informācijai, izsniedz sertifikātus un apkopo informāciju par personām, kas saņēmušas sertifikātus. Sertifikāta oriģinālu glabā Nacionālās drošības iestādē. Sertifikāta kopiju nosūta glabāšanai personas darba (dienesta) vietā.

7. Sertifikātu izsniedz tikai personām, kuras ir saņēmušas atbilstošas kategorijas speciālo atļauju.

8. Ja personai ir nepieciešama īslaicīga pieeja NATO vai Eiropas Savienības klasificētajai informācijai saistībā ar izpildītā darba raksturu un persona nav iekļauta institūcijas attiecīgo amatu sarakstā, institūcijas vadītājs iesniedz Nacionālās drošības iestādē iesniegumu par sertifikāta izsniegšanu minētajai personai. Iesniegumā norāda sertifikāta izsniegšanas pamatojumu, derīguma termiņu un informācijas klasifikācijas pakāpi. Nacionālās drošības iestāde iesniegumu izskata un sniedz atbildi 10 darbdienā laikā pēc iesnieguma saņemšanas.

9. Persona, kas ir saņēmusi sertifikātu, iepazīstas ar NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju tikai tādā apjomā, kāds nepieciešams darba vai dienesta pienākumu pildīšanai vai konkrētu uzdevumu veikšanai.

10. Speciālās atļaujas izsniedz:

10.1. Satversmes aizsardzības birojs — pirmās kategorijas speciālās atļaujas pieejai sevišķi slepeniem valsts noslēpuma objektiem (violetā krāsā);

10.2. valsts drošības iestāde, kas veikusi personas pārbaudi, — otrās kategorijas speciālās atļaujas pieejai slepeniem valsts noslēpuma objektiem (sarkanā krāsā) un trešās kategorijas speciālās atļaujas pieejai konfidencialiem valsts noslēpuma objektiem (zilā krāsā).

11. Lai saņemtu speciālo atļauju, persona savā darbavietā:

11.1. aizpilda aptaujas lapu (2.pielikums);

11.2. ar parakstu aptaujas lapā apliecina, ka ir brīdināta par aptaujas lapā norādīto ziņu pārbaudi un ir iepazinusies ar valsts noslēpumu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem;

11.3. iesniedz pašrocīgi rakstītu autobiogrāfiju un divas fotogrāfijas (3 x 4 cm).

12. Persona pirms speciālās atļaujas saņemšanas paraksta saistību rakstu (3.pielikums) par valsts noslēpuma neizpaušanu.

13. Personas pārbaudes materiālus, aptaujas lapu un saistību rakstu glabā tā valsts drošības iestāde, kura pieņēmusi lēmumu izsniegt speciālo atļauju (turpmāk — attiecīgā valsts drošības iestāde).

14. Attiecīgā valsts drošības iestāde veic izsniegto speciālo atļauju uzskaiti un nosūta Satversmes aizsardzības birojam informāciju par izsniegtajām speciālajām atļaujām.

15. Ja personai nepieciešams mainīt speciālās atļaujas kategoriju, pārformēt vai anulēt speciālo atļauju, institūcijas vadītājs iesniedz rakstisku iesniegumu attiecīgajā valsts drošības iestādē. Persona nodod speciālo atļauju pret parakstu slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienībā. Valsts drošības iestāde anulē saņemto speciālo atļauju un, ja nepieciešams, izsniedz jaunu. Divus mēnešus pirms speciālās atļaujas termiņa beigām persona, kurai izsniegta speciālā atļauja, informē par to slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienību.

16. Ja speciālā atļauja ir nozaudēta:

16.1. tās turētājs par nozaudēšanas faktu nekavējoties informē slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienību un iesniedz tajā rakstisku paskaidrojumu par nozaudēšanas apstākļiem;

16.2. pēc personas iesnieguma saņemšanas par speciālās atļaujas nozaudēšanu institūcijā veic dienesta pārbaudi un pārbaudes materiālus nosūta attiecīgajai valsts drošības iestādei. Attiecīgā valsts drošības iestāde lemj par jaunas

speciālās atļaujas izsniegšanu vai atteikumu to izsniegt. Dienesta pārbaudes materiālus pievieno personas valsts noslēpuma pārbaudes lietai.

17. Ja atklājas likuma “Par valsts noslēpumu” 9.panta trešajā daļā minētie apstākļi vai tiek konstatēts, ka persona apzināti par sevi sniegusi nepatiesas ziņas, attiecīgā valsts drošības iestāde anulē speciālo atļauju un informē par to institūcijas vadītāju.

III. Valsts noslēpuma un NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas aizsardzības pasākumi

18. Par valsts noslēpuma un NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas aizsardzības pasākumu nodrošināšanu kopumā katrā konkrētajā institūcijā ir atbildīgs institūcijas vadītājs. Institūcijas vadītājs:

18.1. izveido slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienību, kas organizē slepenības režīma nodrošināšanu institūcijā un ir atbildīga par to;

18.2. institūcijās, kurās ir neliels sevišķās lietvedības apjoms (līdz 250 valsts noslēpuma objektiem gadā), institūcijas vadītājs pats organizē slepenības režīma nodrošināšanu vai norīko darbinieku, kas organizē slepenības režīma nodrošināšanu institūcijā un ir atbildīgs par to;

18.3. izveido nodaļu vai norīko atsevišķu darbinieku, kas ir atbildīgs par sevišķās lietvedības kārtošānu;

18.4. izveido struktūrvienību, kas institūcijā ir atbildīga par NATO un/vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas apriti;

18.5. apstiprina kārtību par sevišķās lietvedības organizēšanu institūcijā;

18.6. apstiprina valsts noslēpuma objektu, NATO un/vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas aizsardzības pasākumus institūcijā;

18.7. nosaka vai deleģē tiesības struktūrvienības vadītājam saskaņā ar Valsts noslēpuma objektu sarakstu (turpmāk — objektu saraksts) noteikt pakļautībā esošu darbinieku pieeju konkrētam valsts noslēpuma objektam;

18.8. nosaka valsts noslēpuma objektu, NATO un/vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas turētāju (turētājus), kas atbild par konkrēto valsts noslēpuma objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas aizsardzības pasākumu izpildi;

18.9. atbild par valsts noslēpuma objektu, NATO un/vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas turētāju apmācību un nodrošināšanu ar attiecīgu telpu, darba vietu, nepieciešamajiem piederumiem un inventāru;

18.10. pēc attiecīga rakstiska iesnieguma saņemšanas izlemj jautājumu par citu institūciju darbinieku pieeju valsts noslēpuma objektam, NATO vai Eiropas Savienības klasificētajai informācijai savā institūcijā vai izsniegšanu citu institūciju darbiniekiem. Ja institūcijas vadītājam ir pamats uzskatīt, ka citas institūcijas darbinieka iesniegums nav saistīts ar viņa amata (dienesta) pienākumiem vai konkrētu darba (dienesta) uzdevumu, institūcijas vadītājs pirms valsts noslēpuma objekta, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas izsniegšanas pieprasa attiecīgā darbinieka institūcijas vadītājam papildu informāciju un apstiprinājumu iesnieguma pamatotībai. Pieprasītājs institūcijas vadītāja lēmumu par atteikumu izsniegt valsts noslēpuma objektu var apstrīdēt attiecīgajā valsts drošības iestādē vai, ja ir atteikts izsniegt NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, Nacionālās drošības iestādē;

18.11. apstiprina valsts noslēpuma objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas evakuācijas plānu ārkārtas situācijā vai izņēmuma stāvoklī. Plānā norāda:

18.11.1. valsts noslēpuma objektus, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, kura jānogādā evakuācijas vietā vai jāiznīcina;

18.11.2. darbiniekus, kas atbildīgi par evakuējamo valsts noslēpuma objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas uzskaiti un glabāšanu, sagatavošanu transportēšanai, transportēšanu, apsardzi vai iznīcināšanu;

18.11.3. kārtību, kādā veicama valsts noslēpuma objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas apsardze evakuācijas vietā;

18.12. nodrošina, ka darbinieki ne retāk kā reizi gadā tiek informēti par drošības prasībām valsts noslēpuma objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas aizsardzības jomā, atbildību par drošības prasību neievērošanu, informācijas nesankcionētu izpaušanu vai nozaudēšanu. Sadarbībā ar valsts drošības iestādi institūcijas vadītājs ne retāk kā reizi gadā informē darbiniekus par iespējamiem izlūkošanas un pretizlūkošanas pasākumiem, kas var būt vērsti pret tiem. Informācijas saņemšanu darbinieki apliecina ar savu parakstu;

18.13. saskaņo ar Nacionālās drošības iestādi un apstiprina šo noteikumu 5.punktā minēto amatu sarakstu.

19. Slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienība vai darbinieks, kas atbild par slepenības režīma nodrošināšanu, ir tieši pakļauts institūcijas vadītājam. Ja slepenības režīmu institūcijā nodrošina viens darbinieks, uz viņu attiecas visas šajos noteikumos noteiktās slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienības tiesības un pienākumi.

20. Slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienībai ir šādi pienākumi:

20.1. kontrolēt, kā amatpersonas un darbinieki, kas veic darbu ar valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informāciju (turpmāk — darbinieks), ievēro un pilda valsts noslēpuma, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas aizsardzības pienākumus;

20.2. pieprasīt no darbiniekiem paskaidrojumus par valsts noslēpuma, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas aizsardzības pasākumu neievērošanu un ziņot par konstatētajiem pārkāpumiem institūcijas vadītājam;

20.3. speciālās atļaujas nozaudēšanas gadījumā nodrošināt dienesta pārbaudes veikšanu par nozaudēšanas faktu un pārbaudes rezultātu nosūtīšanu attiecīgajai valsts drošības iestādei.

21. Darbiniekam, kurš veic darbu ar valsts noslēpuma objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, ir šādi pienākumi:

21.1. pārtraukt citu personu rīcību, kuras dēļ var notikt valsts noslēpuma, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas izpaušana nepiederošām personām, un nekavējoties ziņot par to slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienībai un institūcijas vadītājam;

21.2. ievērot valsts noslēpuma objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas lietošanas, uzskaites un glabāšanas noteikumus;

21.3. izsniedzot valsts noslēpuma objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, pārliecināties, vai personai ir attiecīgās kategorijas speciālā atļauja vai sertifikāts darbam ar NATO un/vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju;

21.4. pirms darba attiecību pārtraukšanas laikus nodot struktūrvienībā, kas atbild par sevišķās lietvedības kārtošanu, valsts noslēpuma objektus, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju vai pirms došanās atvaļinājumā sniegt pārskatu par valsts noslēpumu objektu, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas esamību;

21.5. pēc slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienības darbinieku pieprasījuma nekavējoties uzrādīt pārbaudei visus valsts noslēpuma objektus, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, reģistrācijas un uzskaites dokumentus;

21.6. ziņot slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienībai par pārmaiņām aptaujas lapā norādītajos datos.

22. Informāciju, kas satur valsts noslēpumu, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju var sagatavot elektroniskajos informācijas nesējos. Minētā informācija sagatavojama un attiecīgā datu bāze veidojama tikai lokālos datoru tīklos vai atsevišķā datorā, kas paredzēts darbam ar valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju un ir aizsargāts pret nesankcionētu piekļušanu. Katram datora lietotājam nepieciešama individuāla parole.

23. Par tā lokālā datoru tīkla darbību, kurā tiek veikts darbs ar valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, ir atbildīgs ar institūcijas vadītāja rīkojumu (pavēli) norīkots sistēmas drošības pārzinis. Ministru kabinets apstiprina instrukciju par drošības prasībām valsts noslēpuma, NATO vai Eiropas Savienības klasificētās informācijas apstrādei izmantojamiem lokālajiem datoru tīkliem.

24. Lokālie datoru tīkli, kuros tiek veikts darbs ar valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, ir savstarpēji savienojami, izmantojot valdības telekomunikācijas vai publiskos telekomunikāciju tīklus. Valdības telekomunikācijās vai publiskajos telekomunikāciju tīklos slepenus vai konfidenciālus valsts noslēpuma objektus, NATO vai Eiropas Savienības slepenu vai konfidenciālu klasificēto informāciju var pārraidīt, ja tiek nodrošināta atbilstošā līmeņa informācijas sistēmu drošības prasību ievērošana un ir saņemta Satversmes aizsardzības biroja vai Nacionālās drošības iestādes (NATO un Eiropas Savienības klasificētajai informācijai) akreditācija.

25. Telpas, kurās veic darbus ar valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, ir kontrolējamas un nodrošinātas pret nepiederošu personu neatļautu iekļūšanu. Institūcijas apsardzes postenis, pamatojoties uz darbinieka pieprasījumu, izsniedz vienreizēju caurlaidi institūcijas apmeklējumam un rakstiski atzīmē (vārds, uzvārds, amats, institūcija, laiks) apmeklētāju ierašanos un aiziešanu no institūcijas vai no tās daļas, kurā veic darbus ar valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju. Telpas, kurās tiek veikti darbi ar valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, apmeklētāji var apmeklēt tikai institūcijas darbinieka pavadībā. Ja nepieciešams, izvieto apsardzi to telpu ārpusē, kurās tiek apspriesti jautājumi, kas saistīti ar valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju. Ar sevišķi slepeniem valsts noslēpuma objektiem, NATO vai Eiropas Savienības sevišķi slepeno klasificēto informāciju var iepazīties tikai telpās, kurās tiek veikta sevišķā lietvedība. Sevišķi slepeniem valsts noslēpuma objektiem, NATO un Eiropas Savienības sevišķi slepenai klasificētajai informācijai pievieno to amatpersonu sarakstu, kuras iepazinušās ar minēto informāciju un apliecinājušas iepazīšanās faktu ar parakstu, kā arī norādījušas iepazīšanās laiku un datumu.

26. Telpas, kurās tiek uzkrāti valsts noslēpuma objekti, NATO vai Eiropas Savienības klasificētā informācija, atbilst šādām prasībām:

26.1. sienas un pārseguma konstrukcijas ir veidotas no izturīgiem, blīviem būvmateriāliem (piemēram, dzelzsbetons, betons, gāzbetons, akmens, ķieģeļi, metālkonstrukcijas). Sienu un pārseguma konstrukciju minimālie biezuma robežstiprības un noturības rādītāji nedrīkst būt zemāki par blīva 250 mm bieza saistīta ķieģeļu mūra robežstiprības, noturības un skaņas izolācijas rādītājiem, ja nosacīta mūra izbūvei izmantoto ķieģeļu tilpummasa nav mazāka par 1400 kg/m³, robežstiprība spiedē un liecē nav zemāka par 10 MPa, bet mūra saistīšanai izmantotās cementa un kaļķu javas robežstiprība spiedē ³ 2,5 MPa;

26.2. ieejas durvis ir veidotas:

26.2.1. no metāla konstrukcijām;

26.2.2. no gaissausa (mitrums mazāks par 18 %) ļoti cieta, cieta vai vidēji cieta masīvkoka (piemēram, skābardis, dižskābardis, osis, ozols, kļava; cietības klase I–III), ja durvju vērtnes minimālais biezums nav mazāks par 37 mm;

26.2.3. no gaissausa (mitrums mazāks par 18 %) vidēji mīksta vai mīksta masīvkoka (piemēram, bērzs, priede, egle, alksnis; cietības klase IV–V), ja durvju vērtnes minimālais biezums nav mazāks par 50 mm. Ja durvju vērtnes minimālais